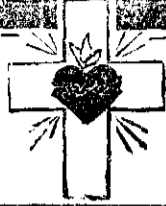

Duminică

Organ de propagandă religioasă și morală.
Organ informativ al AGRU-lui din Eparhia
Maramureșului

Biroul de distribuire: Librăria Asociației
Sighet, Piața Unirii No. 25.

Prețul unui exemplar: 2 Lei.

Redactor responsabil: T. Berinde

Abonamentul pe un an: 100 Lei.

Lăsați pruncii...

Papa Pius X-lea, în enciclica sa „Acerbo nimis” impune pastorația copiilor și tinerețului. Această enciclică atât de vestită învederat arată, că atingerea marelui scop; „Instaurare omnia in Christo” va reuși numai așa, dacă va începe cu păstrarea copiilor.

Preotul inimos trebuie să considere pregătirea copiilor la prima mărturisire și cuminecare de coroana activității sale. În acest scop trebuie să pună în bătaie toată știința, silința și insufletirea sa. Și a pregăti pe cei mici la mărturisire și cuminecare nu e ușor. Câtă trudă, câte încercări, meditații mai trebuie, până când preotul poate să comunice cu cei mici aceea ce dorește în legătură cu mărturisirea și cuminecarea! De câte ori preotul — după săptămâni de trudă — cu amară decepție observă, că a făcut aproape nimica și că neliște mai are, când vede pe copii apropiindu-se de cea mai sfântă taină fără reculegerea cuvenită! E greu; dar nici nu poate să fie ceva mai mângâitor, când același preot, cu suflet liniștit, poate să zică: Cred că mi-a reușit, cu ajutorul Domnului, să conduc copiii la isvoarele nesecate ale harului dumnezeiesc după porunca lui Iisus: Lăsați pruncii să vină la mine și nu-i opriți.

Mărturisirea și cuminecarea, aceste două taine mari au un rol covârșitor în educația copiilor. Prin aceste două taine — după cuvântul Apostolului neamurilor: toți vor deveni bogăți în Cristos! Reînoirea vieții în Hristos numai prin aceste două taine poate veni.

Dacă după voința lui Hristos ne-am folosi de energia educatoare a acestor taine, am avea un tineret, care cu drept cuvânt ar stârni admirația lumii. Energia educatoare a acestor sf. Taine ar asigura stăpânirea sufletului asupra trupului și așa împlinirea voinței Domnului.

Dar pentru așa ceva trebuie muncă și încă muncă grea și suflet idealist. Mai ales azi, cât de multe piedici se ridică în calea dezvoltării sufletelor plâpânde.

În zilele frumoase de primăvară, când învierea naturii vrând-nevrând ne amintește necesitatea învierii sufletului, necesitatea instaurării în Hristos a tuturor, preoții parohi sigur își vor da toată silința lor, toată știința lor și tot sufletul lor de a crea o nouă generație creștinească, care din bogatele isvoare ale sf. Mărturisiri și Cuminecării, vor lua puteri suficiente pentru a clădi temeliiile nevăzute ale păcii lui Hristos, în împărăția lui Hristos.

Cu ochi văzători

privim autoritatea mereu crescândă a papalității. Această instituție, de origine divină, nu are nevoie de tancuri și avioane, nici de tunuri, nici de baionete, nu amenință cu gaze și toluși e mai puternică ca ori care stat al lumii. E pildă elocventă că spiritualitatea și nu armele va pune capăt neînțelegerilor inficogătoare de azi. În desorientarea generală ochii tuturor, mai ales ochii acelor popoare, care prin rupturi multisekulare s'au depărtat de la adevărata Biserică a lui Hristos, s'au îndreptat către Acela, care în calitatea lui de veritabil locuitor al lui Hristos, are drept indiscutabil de a impune lumii pacea.

Anglicani, reformați, ortodocși și alții, cu ocazia alegerii P. F. P. Papa Piu al XII, s'au grăbit ași manifesta sentimentele lor, de multe ori surprinzător de elogioase, față de Papa și papalitate.

Nu ne ocupăm de acele ce au scris gazetele din străinătate, nici de acele ce au scris în presa noastră zilnică, aceste sunt cunoscute, ținem însă să reproducem articolul semnat de „un ortodox bun român” în gazeta „Știrea” din Arad, ca un document al vremii:

În jurul acestui eveniment (alegerea noului Papă), care propriu zis, interesează numai pe catolici, s'au produs unele manifestări laterale, cari nu pot scăpa observatorului atent și cari nu e permis să fie ignorate mai ales azi, când unele tendințe pornite din cercuri politice, volesc să cuprindă și să stăpânească totul.

Am văzut ce fel de candidați

sitate instaurării în Hristos a tuturor, preoții parohi sigur își vor da toată silința lor, toată știința lor și tot sufletul lor de a crea o nouă generație creștinească, care din bogatele isvoare ale sf. Mărturisiri și Cuminecării, vor lua puteri suficiente pentru a clădi temeliiile nevăzute ale păcii lui Hristos, în împărăția lui Hristos.

au fost lansați; știm cu ce fel de curente s'a luptat decedatul Papă și cunoaștem intervențiile Lui pentru îmbilnzirea instincțelor și civilizarea unor maniere, cari și au imprimat caracterul pe relațiile politice și diplomatice internaționale.

„Și cu această ocazie politică ar fi dorit să influențeze. De aceea am citit prin ziarul din străinătate că cutare cercuri susțin candidatura unor oarecari persoane agreeate sau presupuse că pot fi influențate într'un fel oarecare. Faptul că nici una nu a fost aleasă, dar mai cu seamă împrejurarea că a fost ales în prima zi și cu unanimitate tocmai cardinalul Pacelli, principalul sfetnic al decedatului Papă, face dovada că conducătorii Bisericii romano-catolice au demonstrat împotriva amestecurilor externe și susțin în continuare politica Sf. Scaun de apărare a păcii. De altcun o dovadă în plus o formează și faptul, că noul Papă și-a ales numele de Pius, adică urmaș din toate punctele de vedere a antecesurului Său...

„Ne bucurăm, că civilizația umană în general și Europa în special, are în noul pontif un apărător al păcii și al bunului simț; și sperăm, că glasul lui se va auzi răspicat, chiar și în mijlocul sgomotului înarmărilor fără precedent. Acestea îi fac impresia, că lumea și-a pierdut capul și lucrează pentru pregătirea unui catachism, pe care numai nebunii îl pot dori.

Toți ceice știm ce e războiul, toți ceice dorim să păstrăm pentru vecie patrimoniul sfânt al Patriei noastre, trebuie să dăm o deosebită atenție serviciilor

divine, ce se vor celebra pentru defunctul și noul Papă în biserica gr. cat. locală. Prezența noastră la acele ceremonii este o manifestare pentru pace, este o demonstrație patriotică. În cercul restrâns al preocupărilor noastre de provinciali, participarea sufletească are în primul rând acest înțeles. Pe noi ne doare faptul, că clerul celor două biserici românești ne ține divizat poporul în două tabere, cari de prea multe ori au atitudini de vrășmășie fățișă și am fi fericiți dacă am fi un singur popor, cu o singură biserică, așa cum cerea o grupă de români la adunarea dela Alba-Iulia. Acum e cazul ca să punem la o parte rezervele confesionale și să demonstrăm pentru pace, — participând cât mai mulți la ceremoniile religioase pomenite mai sus. Acest lucru l-am cere, chiar dacă ar trebui să participăm la serviciul divin în biserica romano-catolică.

„Patria și Neamul mai presus de toate”.

Scopul omului De unde vii, omule?!

Cu 20-30-40 sau 50 de ani în urmă, tu nici n'ai existat, omule! Nimeni nu se gândea la tine și totuși lumea era, cu orașele și satele ei, totuși, oamenii își vedeau de afacerile și plăcerile lor, — cași azi; stelele se nvrteau pe cer, soarele răsărea și asfințea, anotimpurile urmau unul după altul, — într'un cuvânt, universul își urma drumul său obișnuit... Tu puteai să nici nu vezi lumina zilei și pământul totuși nu s'ar fi prăpădit, lumea și-ar fi văzut de afacerile ei și nimeni n'ar fi observat lipsa ta.

Ce erai tu? Nimic, — absolut nimic, — nici un firicel de iarbă, nici un grăunte de nisip, nici baremi un atom. Ce erai tu? Eu îți caut locul pretutindeni, dar nu ți-l găsesc; străbat străzile orașului sau satului în care locuiești, dar nu te întâlnesc nicăieri.

ne s'a gândit la tine? ni, nici chiar părinții care i dat viață; despre tine, despre persoana ta, despre caracterul tău, despre virtuțile, calitățile ori defectele tale, despre tine ca individualitate caracteristică, nici n'a fost vorba.

Dar eu mă'nșel! Cineva tot s'a gândit la tine și acel cineva este: Dumnezeu! Când a sosit momentul fixat de El din veșnicie, te-a creat. El ți-a dat acest corp—admirabilă mașină, cu mii de roțițe minunate, pe care omul nici când nu le va putea fabrica! Este Dumnezeu care te-a inzestrat cu suflet nemuritor, inteligent și liber, în care a lăsat o urmă neștearsă a chipului Său. Creindu-te, Dumnezeu a făcut din tine (după cuvintele lui *Lacordaire*) „cea mai frumoasă dintre toate creațiile văzute capodopera iubirii și atotputerniciei dumnezeiești, regele acestei lumi; ba mai mult, te-a făcut icoana vie a lui Dumnezeu însuși”.

Poate avea cineva origine mai nobilă, mai înaltă și mai frumoasă decât tine? căci tu vii dela Dumnezeu!

Atribue, de vrei, o parte din bunurile câștigate cui vei vrea: faptul că n'ai murit, atribue-l prudenței și înțelepciunii părinților, — știința atribue-o istețimii spiritului tău, — virtutea atribue-o voinții tale, — bogăția atribue-o eforturilor tale, dar existența ta cui o vei atribui?!

Poate vei zice: imi am existența dela părinții mei; dar ei inșiși dela cine au primit-o? La fel — dela părinții lor, . . și aceeași întrebare primește același răspuns. Pe măsură ce ne urcăm pe scara nesfârșită a generațiilor, ajungem la primul om, — tatăl celorlalți, care în mod necesar trebuie să-și aibă existența dela o ființă care-i este cu totul superioară, — care a vrut și a putut să-l scoată din neant, — din neființă! Trebuie să admitti un creator! Tu vii dela Dumnezeu, nu numai din cauza actului inițial, ci și din cauza actului prin care Dumnezeu îți conservă viața.

După ce artistul și-a terminat lucrul, opera ieșită din mâinile sale, nu mai are nevoie de el pentru a exista; el poate să mai trăiască abia câteva ore, iar opera lui poate înfrunta secolele.

Nu-i tot așa cu lucrurile lui Dumnezeu; fără El, ele n'ar

Figuri din Maramureșul unit cu Roma.

Dr. Ilie Mariș de Cuhea

Descendent al unei dintre cele mai vechi familii nobile a Maramureșului. Cum cetim în „Diplomele Maramureșene” ale lui dr. Ioan Mihalyi, o diplomă de a regelui Carol I al Ungariei, cu data de 22 Septembrie 1326, prin care a donat Keneziatul Surduc — Strâmtura, — pentru meritele Knezului Stanislau, fiului lui Sten. Cum susține dr. I. Mihalyi, părere întemeiată pe această diplomă și în baza studiului: „Istoria Petrovenilor de Dolha et Petrova, dela 1450 până în zilele noastre” apărut în revista „Turul” anul 1897 pag. 174 cu table genealogice, scrisă de George Petrovay, acest Sten ar fi fost strămoșul comun al familiilor Mihalyi, — Vlad, — Dan, — și Șiman din Apșa; Szaploneczay—Nan—Stan Tioadar — Pop din Săpânța și Rona de jos; Gerhes și Banc de Sarasău; Bărsan și Hodor de Bărsana, precum și familiilor Mariș și Stanca de Cuhea. Mareș—Mariș—Maroș—Magnus (28 Aprilie) familie inrudită și cu familia Petrovan, dintre cari unul era Colonel în armata Română, câștigând merite memorabile la Plevna, în anul 1877—78. Deci Maramureșul desnaționalizat nici acolo nu a lipsit și acolo a fost reprezentat.

Conform actului cu data de 17 Iunie, 1454 Ambroziu, fiul lui Stanislau de Dolha, cu fratele său, cedează Keneziatul posesiunii Cuhea, lui Șimon nepotul lui Maroș de Cuhea și se obligă, a câștiga act de donație regală însuși dela rege, asupra acestei moșii.

La fel, vedem dintr'un act emanat de autoritatea reprezentanței județene, cu data de 30 Ianuarie 1471, cum au convenit în mod extra procesual, în urma

putea trăi și dacă El și-ar retrage acțiunea Sa creatoare, ele ar recădea în neființă.

Tu depinzi de Dumnezeu în tot momentul; câte momente sunt în viața ta, de-atâtea ori Dumnezeu îți comunică existența. Tu ești atașat Lui ca-și

intervenției mai multor bărbați nobili, litiganții Simon de Cuhea și fratele său Ioan Mareș una, iar de alta parte, Ioan Deac de Dragomirești și nobilul Danciu, referitor la hotarul dintre moșile Cuhea și Dragomirești. Nobili bărbați împăciuitori erau: Mihail Sthybor și fiul său Emeric, Ilie Danciu de Oancești, Ivașco Drodu de Ieud, Șimon de eadem, Ioan Vlad de Săliștea, Ioan Thorkoș de Dragomirești. Iar actul oficial e emanat de Laurențiu, Castelanul cetății Hush și vicespanul de Maramureș, împreună cu Blasius de Bărsana, Mihail Nan de Slatina, Mihail Stoica de Kricfalva și Augustin de Ferești, patru pretori Originalul actului încă în anul 1900 era în posesiunea lui dr. Ilie Mariș.

În anul 1471, Conte Ioan Rozgonyi judele Curiei regale, ordonă introducerea lui Blasius, Ioan și Alexa din Ieud, în una patra parte, a posesiunii Ieud, ce s'a făcut fără contradicere, pe lângă prealabilul aviz al vecinilor Șimon și Maroș de Cuhea, Ioan Thorkoș și Sandrin de Dragomirești.

Conform actului cu data de 27 Sept. 1474 reprezentanții județului Maramureș și anume: Ladislaus Magnus castelanul cetății Hush, Paulus Magnus, castelanul cetății Coștiui, prefecții Maramureșului, precum Balea Sandrin de Ieud, Fițe Mihai de Giulești, Nan Petru de Slatina și Toader Petru de Săpânța, adecă cei patru jurați—pretori— ai nobililor din Maramureș dau de știre, că procesul nobililor dintre Petru Nemeș și Dan de Oancești ca reclamanți, de una, iar de alta parte Elia, Teodor și George și Mihai de Oancești, introdus pentru posesiunile: Nănești și Valea-porcului s'a terminat prin arbitri, ambele posesiuni fiind împărțite în patru părți egale, fiind părțile introduse fie care pe porțiunea ce le compete. Arbitri erau aleși cu consimțământul părților litigante în persoana a lor Ioan Marus de Cuhea, Pentru Gerhes de Sarasău, Blaziu de Bărsana, Ladislaus de Giulești.

Pentru a putea fi bine înfă-

planta la rădăcina sa, ca-ș pârâul la izvor, ca-și casa la fundamentul care o susține. Dacă Dumnezeu te-ar lăsa în această clipă, pe care tu deabia ți-o imaginezi, iată că numai decât ar seca izvorul vieții din tine și te-ai întoarce în neant. (După J. Millot)

Petru Bologa

les viața activă și prin activitatea manifestată, gândirea ori căruia om, pe lângă cunoașterea epocii, în care a fost crescut și a trăit, trebuie să-i cunoaștem și obârșia familiară din care se trage, pentru că numai așa îi vom putea aprecia și cunoaște valoarea omului și munca ce a desvoltat.

Se înțelege, că vorbim în general și despre timpuri și oameni din trecut și nu despre excepțiunile cele mai rare, când unii, fără obârșie cunoscută fără vre-o școală sau creștere, au devenit mari, de cari exemple ne servește istoria universală în abundență, ba chiar și prezentul. Stim că ne tragem cu toții dela Adam și Eva, creați pe chipul și asemănarea lui Dumnezeu, dar cunoaștem și parabola talanților din Sf. Scriptură.

Părinții lui Ilie Mariș au fost țărani frunțași, nobili, cu o situație materială bună. Tatăl său, Grigore cum se susține încă și azi la Ieud, dintre Marișeni cei mai veritabili. Mama sa Ioana Balea de Ieud, asemenea din o alta familie nobilă cu obârșie veche din Maramureș, aducându-și genealogia până la anul 1435. Ioana Balea era soră cu Balea Ioan, tata lui Șimon Balea protopop, Președintele Sfatului Național, Senator, Președintele Băncii Maramureșene decedat în anul curent și a lui Ștefan Balea.

Studiile primare le-a terminat în comuna natală, în școala confesională parochială greco-catolică, alte școli primare nici că erau cam până la anul 1870 în satele noastre românești, pentru ca dela primele începuturi ale creștinismului și până la data revoluției franceze, când cu atâta amăgire satanică s'a inventat deviza: „Libertate, Egalitate, Fraternitate” și cu care cuvinte s'a abuzat de atunci și s'a amăgit lumea ca și cu nici o altă idee. Biserica creștină în spacial cea catolică nu nu numai că a și putut îndeplini porunca Mântuitorului de a învăța toate popoarele dar numai de atunci nu e nici liberă, nici egal îndreptățită, nici în mod frățesc tractată, în îndeplinirea acestei datorinți, în raport nu numai cu alte confesiuni, ci chiar nici față de învățăturile dăunătoare cari tind spre nimicirea bisericii catolice însă fără rezultat.

Terminând școlile medii în Sighet și studiile juridice, în anul 1887, obține la Universitatea din Budapesta titlul de doctor în drept, iar în anul 1891 Mai, după prestarea cen,

surei, diploma de avocat; și își începe de îndată exercitarea profesiei în Sighet, în clădirea Asociației, fiind în acele vremi, centrul vieții românești, chiar dela începutul înființării ei. Avocat bine pregătit, în urma cunoștințelor temeinice ce avea, nefiind silit a considera advocatura unicul mod de existență, lipsit de ambiția îmbogățirii „cu mare viteză” este căutat și bine apreciat.

Gândirea nobilă, moștenită dela moși și strămoși, l'au îndemnat ca să apere și el drepturile și interesele rudeniilor, iar prin aceștia și al neamului său întreg, întocmai precum își apăraseră și strămoșii drepturile și moșiile lor. Deosebirea este numai, că aceia, își apăraseră moșiile lor cele mari, cu drepturi aproape regale, legate de pământul și proprietatea nobilitară, precum vedem aceasta chiar și numai din acele câteva exemple invocate, — de-a rândul veacurilor, — mai târziu însă, în raport invers, precum a crescut numărul membrilor familiei, în aceeași măsură s'au redus moșiile, rămânând în amintirea moșilor celor mari, numai pădurile cu suprafețe imenze, — în frunte Borșa, cu 20.000 de jugh, cad. — asupra cari nu se împărțeau frații, ci stăpânindu-le în comun, cunoscute până la ultimile vremi, sub numele de „composesorate nobile” distruse prin expropriere nemiloasă. A mai rămas însă și conștiința obârșiei nobilimei române, împreună cu credința strămoșească cea adevărată.

Dr. Ilie Mariș, pe lângă exercitarea profesiei, își oferă de îndată și serviciile sale gra-

IMPREUNA CU BISERICA

După aceasta era sărbătoarea Jidovilor și s'a suit în Ierusalim. Și este în Ierusalim scaldătoarea oilor, care se cheamă jidovște Bethesda și are cinci foișoare. În acea zăcea mulțime multă de bolnavi: orbi, șchiopi,

uscați, așteptând mișcarea apei. Căci un inger al Domnului la o vreme se pogora în scaldătoare și turbura apa și celce intra întâiu după turburarea apei, se făcea sănătos, ori de ce boală era cuprins. Și era acolo un om,

treizeci și opt de ani având în boala sa. Pe acesta văzându-l Isus zăcând și știind că boala e de multă vreme, i-a zis: „Vrei să fii sănătos?” Răspuns-a lui bolnavul: „Doamne, om nu am, ca, dacă se va turbura apa, să mă bage în scaldătoare; căci până când merg eu, altul înaintea mea se pogoră”. Zis-a Isus lui: „Scoală, ia-ți patul și umblă!” Și îndată s'a făcut sănătos omul și și-a luat patul și umbla. Și era sâmbătă în aceea zi. Deci ziceau Jidovii celui vindecat: „E sâmbătă: nu e iertat să-ți iai patul!” Iar el le-a răspuns: „Celce m'a făcut sănătos, acela mi-a zis: Ia-ți patul și umblă!” Deci l-au întrebat: „Cine este omul care ți-a zis: Ia-ți patul și umblă?” Iar cel vindecat nu știa cine este căci Isus ieșise din poporul, care era dintr-acel loc. După aceea l-a aflat Isus în biserică și i-a zis: „Iată te-ai făcut sănătos: de acum să nu mai păcătuești ca să nu-ți fie ceva mai rău”. Mers-a omul acela și a vestit Jidovilor, că Isus este care l-a făcut sănătos.

tuite pe teren profesional Asociației pentru cultura poporului român, înființată în anul 1860, ca și ceilalți tineri și bătrâni, din acele vremi. Numele lui îl întâlnim mereu pe listele contribuțiilor benevole, deodată cu începerea exercitării profesiei. Din adunarea generală ținută la 6 Mai 1892 este ales membru în comitetul de administrație, în 1894, primește în mod gratuit mandatul pentru conducerea agendelor juridice ale Asociației.

Participă regulat, în mod conștiencios la ședințele comitetului, precum și la adunările generale. Incepând dela 1892 și până la 1914, când după moartea casierului dr. Ioan Mihalyi, întâmplată în ziua de

12 Octomvrie 1914, care a îndeplinit acest post timp de 46 de ani, la 27 Octomvrie 1914 dr. Ilie Mariș este ales casier. În acest interval de 22 de ani ia parte la toate ședințele comitetului lipsind numai adunările generale dela 4. Pe lângă concursul gratuit dat în chestii juridice singur, în anul 1909 a oferit în ședința ținută în luna August 1000 de coroane, echitând suma în proxima ședință ținută la Sarasău în 19 Septemvrie în același an, în afară de sumele când mai mari și când mai mici, oferite de câte ori regretatul vicar Tit Bud, colinda pe la intelectualii laici, după cum era lipsă de ajutor.

Serviciul de Casier îl, purta

cu același zel și dragoste participând la toate ședințele. Ultima ședință la care a luat parte a fost cea ținută în anul 1915 la 5 August. În anul 1916, luna Februarie 27, își face testamentul, iar în ziua de 23 Septemvrie a trecut și el la cele veșnice, pe urma celorlalți Marișeni. Nefiind căsătorit, în lipsa familiei mai restrinsă și-a testat averea prin testamentul menționat, pe seama familiei mai largi, prin constituirea: „Fundăției pentru stipendii dr. Ilie Mariș” lăsând toată averea mobilă și imobilă considerabilă astfel, ca întregul venit, după detragerea șeselor de administrare, să fie împărțit ca stipendii tinerilor greco-catolici români, originari din Maramureș.

Problema unirii Bisericilor

Problema unirii bisericilor surori este astăzi una dintre cele mai arzătoare. Deoparte pentru că interesul național reclamă în mod imperativ o deslegare, prin care aceasta grea și ideală chestiune să fie pusă în concordanță cu imperativele naționale: de altă parte chestiunea religiei, care este și va rămânea singurul îndreptar întru celea sufletești, va trebui deslegată nu de guverne, nici de politică, ci prin un glas, care străbate, până la locul de exil a lui Ovidiu dela mama Roma.

În aceste două sensuri vom niza să apropiem aceasta chestiune, pentru că să dăm ori cui a înțelege, că această problemă este cea dintâi și cea din urmă în viața de stat a României.

Istoria ne stăpânește și noi nu putem să ne desmintim, suntem fiii Romei. Romulus și Remus din piața Clujului, cu lupoaica, ne invoacă mereu ori-

ginea, ori această origine nu se discută, numai valorifică ducând peste văi și peste dealuri, în lume, idealul latinității.

A vorbi astăzi despre unificarea celor două biserici surori este o chestiune foarte ingrătă, fiindcă frații ortodocși ne consideră interesați, iar noi catolicii ne considerăm superiori. Cred că aceasta este o mare greșală din partea noastră a catolicilor, pentru că nimic nu doare mai mult, decât dai să înțelegă adversarul tău superioritatea ta și umiliința evanghelică a lui Hristos ne impune să fim cei din urmă, pentru că să fim cei dintâi. Frații noștri ortodocși cred cum credem și noi, însă nu este vina lor, dacă istoria nu le-a fost protectoară, pentru că să fie mai aproape de sensul adevărat al catolicismului. Sângele însă apă nu se face și ortodoxia ori cum ar căuta să reziste, nu va putea

nici odată să-și lăpede originea. De două ori români, întâi prin obârșia de sânge romană și a doua oră prin catolicism. Ortodoxismul lui Foție și a lui Mihail Cerularul nu poate să aibă trăinicie, nici drept de existență în fața Părintelui nostru dela Roma. Singuri ne-am lăpăda și ne-am judeca, crezând și făcând contrarul, căci credința este un patrimoniu, care se moștenește, iar noi Românii am moștenit și trebuie să moștenim nu numai sângele Romei, ci și credința ei.

În înțelesul metodic și strict consultativ problema unificării celor două biserici surori se impune ca un imperativ național de prim ordin. A crede într'un Dumnezeu, nu este tocmai a crede și într'o singură biserică, dar pentru a încerca și în acest sens apropierea sublimității dumnezeiești și a credinții trebuie să se pună o singură

întrebare: *acea a vittorului nației românești, frații noștri ortodocși să nu se supere, dacă ne sunt inferiori, nu' nouă ne sunt inferiori, ci lor înșiși. Noi catolicii nu le suntem superiori, dar prin fatalitatea istorică noi catolicii am înțeles, că suntem mai aproape de Dumnezeu. Nu putem să avem decât o singură dorință, ca și ei să se poată apropia de aceasta mare și sublimă credință.*

Cetind zilnic literatura ziaristică în jurul acestei chestiuni de atât de mare însemnătate, indeosebi cea dela Blaj, putem să ne felicităm, dar să ne facem un aspru și dureros reproș. Nu înțelegem nici odată să căutăm a câștiga simpatii prin anticipația generoasă, la nici un caz prin nepătarea acelorasi vechi lovituri Inochențiu Micu Clainiste la adresa ortodoxiei, căci a da lovituri înseamnă, că și trebuie să primești, ori în loc ca să dăm lovituri dăm iubiri. Nimic nu stăpânește lumea, decât iubirea, fie la budhiști, fie la mahome

stor litere fundamentale ar să le consacram un întreg sau barem o interpretare mai amănunțită, vrem însă ca să dăm icoana fidelă deodată și întreagă a celui care era Ilie Mariș. Numai de ar lăsa Bunul Dumnezeu, ca această fundație să aibă o soartă mai fericită, decât ceea „Kösze-ghyana” făcută în 4 Ianuarie 1798 tot în favoarea tinerilor maramureșeni români catolici de vicariul greco-catolic român George Kösze-ghy. (A se vedea „Dumineca” No. 42 din 16—X—1938).

Averea constituită ca fundație pentru stipendii, constă în cea mai mare parte din avere imobilă, multe parcele fărâmițate în secole din moștile — keneziale cele mari, ale strămoșilor, împrăștiate și înscrise în cărțile funduare — în loc de hrisoave ale comunelor cu numiri vechi, istorice: Cuhea, Ieud, Șieu, Rozavlea și Dragomirești — rămășițe ale Marișenilor de Cuhea și Baleștilor de Ieud, „imobile” în sensul cel mai strict al cuvântului și după X secole. Avera mișcătoare, — asemenea că prea „mișcătoare” chiar în zilele de azi, — în numerar 5402 Cor. însuși cum s'a scrie în literile fundamentale, „suma poate să fie mai mare sau mai mică”. Apoi efecte și rente — cu valoare și mai mișcătoare — și anume: acțiuni la „Maramureșana, — Banca Generală” — Casa de Păstrare Beiuș — Poporul Lugoj — Bihoreana Oradea — Codreana, câteva acțiuni dela Băncile Maghiare din Sighet, Rentă de aur al Statului Ungar, Polița de Asigurarea vieții, azi toate fără valoare. Mobilierul modest din

2 camere, una de locuință, alta biroul și inventarul economic.

Intenția și conținutul acestor litere fundamentale scot și mai bine în evidență, gândirea nobilă moștenită a lui Ilie Mariș. Acest om „integer vitae, scelerisque purus” cum au spus strămoșii, destre bărbații adevărați și cum zicem noi era „lipsit de vicii și necorupt”, prin această fundație își continuă activitatea dezvoltată în Asociațiune, timp de un sfert de veac, unde în atâtea ședințe, la cari a participat nu era vorbă, despre alt ceva decât cum să se facă și ce fel de realizări, ca la începutul fiește cărui an școlar, — încă în vacanță, — să se poată decide cărui tânăr și cât ajutor i se poate da, din sursele cele modeste ale Asociației.

Pe lângă apărarea drepturilor ca avocat ireproșabil, — căci era și membru în Consiliul Baroului Maghiar din Sighet, — în cursul celor 22 de ani, a putut vedea, cu ce greutate cresc și termină școlile cei lipsiți de mijloace, până când el, fără alt ajutor decât cel primit dela părinți, că erau bine situați și prin munca proprie a terminat proporțional atât de ușor studiilor și stagiul.

Să nu jignească familia proprie, amintește în testament, că membrii familiei, mai restrânsă, au fost satisfăcuți deja din partea părinților totuși, consângeni descendenți au pricritate la stipendii.

Numește primul directorat și administratori testamentari, pe: dr. Titu Doros, Gavrilă Mihaly și dr. Ilie Chindriș.

Pe lângă condițiunile amîn-

tite pentru a putea primi stipendii „tinerii trebuie să cerceteze una dintre următoarele școli: gimnaziul, Școală Normală de Silvicultură, de Agricultură, Comercială, să fie studenți în drept ori le Sf. Teologie. Pentru creșterea unei generații de industriași și comercianți la acest din urmă scop, dorește ca industriași și comercianții să fie ajutamați la începerea activității lor, acoperindu-li-se și asigurându-li-se speșele ce se ivesc cu instalarea atelierului ori prăvăliei, întru cât activitatea lor o vor dezvolta în Maramureș”. Noi acum începem a ne gândi de așa ceva.

Asigură proprietatea la stipendii celor cari aparțin familiilor Mariș și Balea și cari își vor putea dovedi legături de sânge cu el pe lângăa aceleș condiții.

Fundația e supusă reprezentării și controlului episcopului greco-catolic. Fără aprobarea și învoirea lui, nu se pot face dispoziții. Roagă și imputernicește pe administratorii numiți și pe lângă ei, pe Atanasiu Doros, dându-le lor dreptul, ca pentru ajungerea scopul să facă toate cele de lipsă și aflate de bune în conștiința lor” adevărată bază solidă a unui bun catolic.

Administrația propriu zis are să se formeze dintre cei stipendiați, fie care stipendiat având drept de vot, cari apoi întruniți în adunare generală vor alege 8 membri administratori, pe lângă confirmarea episcopului. Adunările generale anuale, trebuie să fie ținute la „Gârbova” în ziua de sf. Ilie, (2 August), la Ieud.

Prima și nu prea mică grijă și luptă au avut administratorii numiți, pentru scăparea de sub exproprierea nemiloasă al acestor bucățele de sfășii de pământ dar cu succes că doar „Cu noi este Dumnezeu”.

Maramureșenii desnaționalizați au mai înființat în ultimi ani ai stăpânirii Maghiare încă și o instituție Bancară „Maramureșana” societate pe acțiuni, fiind cel dintâi director. A putut să treacă cu conștiința liniștită la cele veșnice, împlinindu-și chemarea ca un nobil și credincios român maramureșan.

BUN RĂMAS

Incredințat cu misiunea de păstor sufletească în altă parte a Eparhiei, depărțându-mă din scumpul meu Maramureș, unde aproape 2 decenii, — cea mai frumoasă parte a vieții mele — sufletul meu s'a indentificat cu tot ce inspiră sufletul unui M a r a m u r e ș a n, plecarea mea fiind în timpul ultimelor evenimente politice, când nu-mi sta în putință să-mi iau adio dela toți cari doriaș și în formele obișnuite, pe această cale îmi iau acum dela toți binevoitorii, prietenii, colaboratorii și foștii mei credincioși din diferitele parohii, precum dela întreg Maramureșul scump sufletului meu, dorind din inimă ca acel ținut istoric, cea mai strălucită piatră din coroana română, să ajungă la deplină prosperitate și fericire prin conducătorii vrednici când prin calde cuvinte îi zic: bun rămas.

Prot. Ștefan Cherecheșiu

dani, sau creștini. Prin orice mijloc al inimii iubitoare, — vom face mai mult, decât, prin rededeptarea antagonismului ortodox între frați.

Unificarea celor două biserici surori despărțite la 1700, când minoritatea noastră a trecut cu Athanasiu în cadrul catolicist — despărțire trebuia să se facă atunci nu parțial, ci totalitar. Aci este nenorocirea românismului nostru pentru cece am avut așa de mult de suferit dela mâna dreaptă a Istoriei. Romanii erau fataliști, Dacii zeiști și structura sufletească poporală tot dela Daci ne-a rămas prin cuvântul poporului, care spune *asta e voia lui Dumnezeu*, pe când Romanii se închinau fatalității, sorții, Dacii se închinau lui Zamolxe, lui Dumnezeu. Această constatare istorico-națională mă face să cred, că cuminența romană și a sângelui virgin dac, va triumfa în sensul unificării acesteia, pe care o dorim cu toții, dar nu ni o doresc

dușmanii. Tăria destinului românesc aci începe și aci termină. Protagonistii clar văzători în frunte cu Majestatea Sa Regele Carol II., după informațiile cele mai exacte, se străduiesc aci. Nu trec peste modestia sufletului meu și a persoanei mele, când spun aci, că iubitul meu frate Dr. Vasile Caba, în acest sens a făcut propunere înaltului Guvern, propunând înființarea unei Patriarhii orientale catolice în România cu doi cardinali sub protectoratul papalității.

România ar redeveni cece prin glasul Istoriei a fost și va trebui să devie: sora latinității și a papalității pentru orient. De aici suntem orientali, dragi Romei, precum s'a exprimat Papa Piu XI de pie veșnică pomenire, că „românii sunt departe geograficește de mine, dar cei mai aproape de sufletul meu”, dar nu pentru că să fim mai puțini, decât dacă am locui mai aproape de mama Romă.

Sfântul Părinte urmaș a Sf. Petru, cel mai mare Domnitor lumesc și dumnezeesc a fost cel dintâi care ne-a dat să înțelegem, că noi Românii avem o misiune specială de îndeplinit, dar și o datorie în fața Istoriei, de a sluji la altarele mamei Roma. Acest înțeles simbolic este dat în patrimoniul nației a țării și a poporului nostru și cuminența lui va izbucni într'o bună vreme în această direcție. Calea pe care o va străbate națiunea nu va fi ușoară, va fi mai mult decât grea, pentru că diavolul nu doarme și dușmanii nației nu se vor bucura prin simpla faptă a Istoriei de a nu desmiși un lucru, pe care tu însuși l'ai mințit. În configurația viitoare a Europei neamul românesc are un rol, acela de a da tot sufletul lui contribuții ca armă, dar și ca suflet, o așteaptă Europa. Și lumea și România trebuie să o dea. Ce minune a lui Dumnezeu, mare, sfântă și puternică ar fi, dacă aceasta

contribuțiune ar putea să o dea cu unanimitatea sufletească a credinței supusă papalității.

Și acum, când după aceste gânduri catolice și orientale așa vreu să știu, pentru că acesta este imperativul național al țării mele — gândul meu se îndreaptă acolo, unde m'am născut, în curtea Vaticanului, acolo mă simt acasă, iar dela Roma plecând înapoi între granițele țării mele — țara are granițe, dar Hristos nu are granițe — nu vreu să spun, că catolicismul nu are granițe, căci este general, mă îndreptez către ocrotitorul neamului, Majestatea Sa Carol II., cu rugăminte, ca să nu facă nimic decât cece prin structura Istoriei îi impune unui Domnitor de a apropia nu numai oamenii, ci și sufletele, — ca după toate aceste și aceste toate plininduse, să se poată cu adevărat numi apostolicul Rege Carol al II-lea.

Augustin Caba
paroh, protopop on.